

ئاگادار كوردنه وەدى ئافرەتان لە تاوان وسەرپىچى يەكان

نامادە كوردن: داىكى ئالاء...

دەكە يىنە وە لە چەند سەرپىچى يەك تا
خۆيانى لى بپارىزن وە ئەگەر كەوتونە
ناوى يە وە و توشى بوونە ، ئەوا دەست
بەجى وازى لى بەيىنن و تۆبە بگەن و
بگە پىنە وە لاي خوا چونكە خىواى گە و رە
لېخۆش بوو، ھەر وەھا ئاگادارى
خوشكانى موسلمانى بگات و بەرھەلستى
بگات لە كەسك كە شتېك لەم سەرپىچى
يانە جىبە جى بگات . داواكارىن لە خىواى
گە و رە نىت و وتە و كوردە وە كانمان چاك
بگات و تەنھا لە بەر رە زامەندى ئە و پىت .

سەرپىچى يەكان لە بىروباو و ردا:

۱- چون بۆ لاي جادووگەر و فالچى و
باو و پكردن پىيان ، بۆنە خۆشى يا خود
چا ووزارو يا خود كوردنە وەدى سىحر يا خود
ھە رشتىكى تر ، پىنە مېر (ﷺ) ئاگادارى
كردو يىنە تە وە لە چو نە لايان و دە فە رمو يىت:
(من أتى عرافاً فسأله عن شيء لم يقبل
له صلاة أربعين يوماً)^(۲)

خىواى گە و رە دانە رى ياساكان و
سنورە كانە كە بە ختە وە رى مرؤقى تىدا يە
لە دونيا و قىامە تدا ، وە لە پە يو ەست
بىوون بە سىنورى خىواى گە و رە و
نە بە زاندى سە رى رى و خا وىنى و پا كزى
و نە فس بە رزى مرؤقا يە تى تىدا يە ،
ھەر وەھا بە رزى و پاراستنە لە پە و شت
نزمى و خراپى و ئاشوبى و تاوان ، خىواى
گە و رە دە فە رمو يىت:

[إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ
وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا]^(۱)

واتە : خىواى گە و رە بۆ يە بە م شى وازە
ئامۆزگار يىتان دە كات تا وە كو ھىچ
تاوانتان لە سەر نە ھىلئىت ئەى خىزانانى
پىنە مېر (ﷺ) وە تا پا ك تان بگاتە وە لە
ھە موو پىسى و تاوانىك .

لە بەر گە و رە يى پە و پا يەى ئافرەت
لە كۆمە لگای موسلماناندا و پاراستنىان
لە سەر پىچى يەكان ئاگادارىيان

(۲) رواه مسلم: ۲۲۳۰.

(۱) (الأحزاب: من الآية ۳۳).

سهردانی گۆرستان بکهن ، به لام له پاشاندا فه رموی سهردانی بکهن چونکه یادی قیامه تتان ده خاته وه .

۳- هاوارکردن و له خۆدان و یه خه دپانندن له سهردمردوو . پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت :

(ليس منا من لطم الحدود و شق الجيوب و دعا بدعوى الجاهلية) (۵) .

واته : له ئیمه نی یه که سیک که له پوومه تی خۆی بدات و یه خه ی دابد رییت ، هاواری نه فامی بکات وه کو چۆن له پیش ئیسلام ده کرا . وه ده فه رمویت :

(النائحة اذا لم تتب قبل موتها ، تقام يوم القيامة وعليها سربال من قطران ودرع من جرب) (۶) .

واته : ئافره تی هاوارکه ر ئه گه ر پیش مردنی تۆبه نه کات ئه وا پۆژی قیامه ت هه لده سییت و پۆشاکیککی له مسی تو او ه ی ئاگرینی له به رده کریت و قه لغانیک له (جرب) .

۴- زۆرکردنی هه ندی له ئافره تان له میرده کانیا ن بۆ هینانی خزمه ت کار و په روه رده که ری ناموسلمان به لکو جاری وا هه یه ئه مه به مه رج داده نین له کاتی ماره بریندا ، و پاشان په روه رده کردنی منداله کانیا ن پیده سپیرن که ئه مه ش

واته : هه رکه سیک بچیته لای فالچی و پرسیاری ئی بکات ده رباره ی شتیک ئه وا چل پۆژ نوژی ئی وه رناگیریت ، وه ده فه رمویت :

(من أتى كاهناً فصدقه بما يقول فقد كفر بما أنزل على محمد) (۳) .

واته : هه رکه سیک بچیته لای فالچی یه ک و باوه ری پی بکات له وه ی که ده یلین ئه وا کوفری کردوو ه به و قورئانه ی که دابه زیوه بۆ سه ر محمد (ﷺ) .

۲- خۆ په یوه ست کردن به پۆژیککی دیاری کراوه وه بۆ سهردانی کردنی گۆرستان وه کو پۆژانی پینج شه ممه یاخود پۆژانی جه ژن ، هه روه ها خۆ سازدان و سه فه ر کردن بۆ سه ر گۆر ئه گه ر گۆر پیغه مبه ریش بییت (ﷺ) چونکه ده فه رمویت : (لعن الله زوارات القبور) (۴)

واته : خوای گه وره له عه نه تی کردوو ه له و ئافره تانه ی سهردانی گۆرستانانیا ن کردوو ه به خونه رییت به لام ئه گه ر ئافره ت به شیوازیکی شه رعی بچیت بۆ سهردانی گۆرستانیا ن و بۆ بیرکردنه وه ی مردن و قیامه ت ، به بی تایبه ت کردنی کات و پۆژیک ئه وا دروسته چونکه سه ره تا پیغه مبه ر (ﷺ) قه ده غه ی کرد موسلمانان

(۵) (متفق عليه)، البخاري: ۱۲۹۷، مسلم: ۱۰۳

(۶) رواه مسلم : ۹۳۴ .

(۳) الترمذي (۱۳۵)، وصححه أحمد شاكر (۱/۲۴۴) .

(۴) رواه الترمذي: ۱۰۵۶ وابن ماجه ۱۵۷۶ وغيرهما .

چهنده ها سهره نجامی خراپی به دواو هیه له سهر بیرباوهر و په وشتی منداله کان که شاراوه نی یه له لای خاوه ن عه قل .

۵- ناپره زایی و بی نارا می هه ندی له نافرته تان له کاتی توش بوونیان به کاره ساتیک یان به لایه ک و دوعا کردنیان له خو یان پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت:

[لا یتمنین أحدکم الموت لضر نزل به فان کان لابد متمنیا فلیقل: اللهم أحیی ما كانت الحیاة خیراً لی وتوفنی اذا كانت الوفاة خیراً لی]^(۷).

واته : که س له ئیوه ناوات نه خوازیت به مردن له بهر زیان و ناخوشی یه که په وی تی کردوه ، نه گهر هر ده بوایه ناواته خوازی مردن بیت نه و بابلیت : خوایه نه گهر زیان باشتره بوم نه و بمزینه و نه گهر مردن باشتره بوم نه و بمزینه .

سهریښی په کان له پایه کانی ئیسلام
۶- دواخستنې نویژه کان له کاته کانیاندا، به تاییه تی له کاتی دهرچون و شه ونخونی و دواکه وتن له نوسستن که ده بیته هوی دواخستنې نویژی به یانی بوی پاش خوره لاتن ، وه پیغه مبه ر یش (ﷺ) ده فه رمویت:

(إنه أتاني الليلة آتيا ، و إهما ابتعاني ، وإهما قالاً لي: انطلق وإني انطلقت معهما،

وإنا أتينا على رجل مضطجع ورجل قائم على رأسه بيده صخرة ، وإذا هو يهوي بالصخرة لرأسه فيثلغ رأسه فيندهد الحجر هاهنا فيتبع الحجر فيأخذه فلا يرجع إليه حتى يصبح رأسه كما كان ثم يعود عليه فيفعل به مثل ما فعل به المرة الأولى ، قال : قلت لها: سبحان الله ما هذان؟ قالاً لي: إنا سنخرك ، أما الرجل الأول الذي أتيت عليه يثلغ رأسه بالحجر فإنه الرجل يأخذ القرآن فيرفضه وينام عن الصلاة المكتوبة^(۸) واته : ثم شهو دووکه س هاتن و

له خه و هه لیا نساندم ، پییان ووتم : برؤ ، منیش له گه لیا نندا رپویشتم ، تاجوینه سهر پیاوینگ راکشابوو ، وه پیاوینگش له ژور سهری یه وه راوه سستابووبه ردی به ده سته وه بوو ، به رده که یی تی ده گرت و دهیدا به سهریدا وسهری ده شکاندو پاشان هه تا به رده که یی هه لده گرت هه تا دووباره بیداته وه به سهریدا سهری وه کو خوی لیده هاته وه و چاک ده بووه و به رده وام به م شیوه یه سزای ده دا

پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت : پییانم ووت : پاک و بی گهردی بوخوای گهره ئه م دووانه کی بوون؟ پییان وتم : له پاشاندا پییت ده لاین ، پیایوی یه که م که سهری ده شکینرا به به رد نه وه پیاوینگه که

(۸) البخاری.

(۷) (متفق علیه). البخاری: ۶۳۵۱ و مسلم ۲۶۸۰.

کاتیک که که متهمه رخه می ده که ن له جیبه جی کردنی فهرزه کاندا وه ئاموژگاری نه کردنیان و به ره لهستی نه کردنیان، وه کو پیشت گوی خستنی نوژی جه ماعت له لایه ن هاوسه ره که ی و کورپه کانی یه وه ، وه پیشت گوی خستنی کچه کانی کاتیک که پی ده گن له جیبه جی کردنی فهرزه کان و پوژوو. وه جگه له مه، له پیویستی یه کانی تر.

سه ریچی یه کان له پوژاک و خوداپوشیندا:

۹- په یوه سست نه بون به پوژاک شیری داپوشه ری هه موو له ش، له کاتی ده رچون له مالدا هه روه ها له به رکردنی جل و به رگی ته سک و ته نک و کورت، پیغه مبه ر(ﷺ) ده فه رمویت (... و نساء کاسیات عاریات ... لا یدخلن الجنة و لا یجدن ریجها ، وإن ریجها لتوجد من مسیره کذا و کذا)^(۹)

واته : ئافره تانیکی پوژسته ی پروت (جلی له به ره به لام پروته چونکه یان ته سکه یان ته نکه یان کورته) ئه مانه ناچنه به هه شته وه، وه بونیشی نا که ن که له دوری چل سال پی بونی به هه شت دیت .

۱۰- شوین که وتنی مودیل له جل و به رگ و قژ به ردانه وه و قژ بپین و

قورئانی وه رگرتوه و پاشان په تی ده کاته وه ، وه ده خه ویت له نوژی فهرزداو نایکات .

۷- بایه خ نه دان به ده رکردنی زه کاتی مالو ئه و خشل و زیره ی که ئافره ت هه یه تی و سالیکی به سه ردا تی ده په ریت و گه یشته ئه و سنوره ی که زه کاتی تیدایه ، خواپی گه وره ده فه رمویت :

(وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُوهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ . يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَيَكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنْزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كَنْزْتُمْ لَكُمْ يَوْمَئِذٍ)^(۹)

واته : ئه و که سانه ی که زیرو زیو کۆده که نه وه و نایبه خشن له ریگای خوادا (زه کاتی لی درنا که ن) ئه و موژده ی سزایه کی به ئیش و ئازاریان پی بده ، پوژی قیامت زیرو زیوه که یان بو داخ ده کریت له ئاگری دۆزه خدا ، ناو چه وان و لایه کانیان و پشتیان پی داخ ده کریت و پییان ده وتریت، ئه مه ئه و که نزه یه که بوخوتانتان هه لگرتبوو ، ده ی بچیژن سزای کۆکردنه وه و زه کات نه دان لیی .

۸- که متهمه رخه می و بایه خ نه دانی هه ندی له ئافره تان به هاوسه ر و منداله کانیان و ئاموژگاری نه کردنیان ،

(۹) (سورة التوبة: ۳۴ ، ۳۵) .

(۱۰) رواه مسلم ۲۱۲۸ .

ناملره کانی جوانکاری و گرنګی پی دراوه نافرته تی په کان، که نه مه ش ون کردنی ناسنامه ی نافرته تی موسلمانن تیدایه وه لاوازی په بؤ که سایه تی په که ی.

سه ریچی په کان له مال

وخیزانداریتی دا

۱۱. په خنه گرتن و به ره نګای بونی نافرته له هینانی زیاتر له ژنیک له لایه نی پیاوه که یه وه و دژایه تی کردنی و پازی نه بونی ، خوی گوره ده فه رمویت :
[وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُمْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا]^(۱۱)

واته : کاتیک که خوی گوره و پیغه مبه (ﷺ) بریار له سه شتیک ددهن هیچ باوه پرداریکی ژن یا خود پیاو بویان نی په له م بریاره دهرچن وبریاریکی تر هه لبرژیرن. وه هه که سیکیش سه ریچی فه رمانی خواو پیغه مبه ره که ی (ﷺ) بکات، نه وا گومرا بوونیکي ناکسکرا گومرا بووه و له ریګای راست دهرچووه .
۱۲- گویرایه لی نه کردنی میرد و وه لام دانه وه ی به توندی و به رزکردنه وه ی دهنګ له رویداو به ره لستی کردن و دان نه نان به چاکه و نیشه جوانه کانی و گله یی کردنی لیی به به رده وامی به هو، یا خود به بی هو.

پوریکی حصینی کوری محصن ده فه رمویت :
(أَتَيْتَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ) فِي بَعْضِ الْحَاجَةِ، فَقَالَ : أَيُّ هَذِهِ أَذَاتِ بَعْلِ ؟ قُلْتَ : نَعَمْ ، قَالَ كَيْفَ أَنْتَ لَهُ ؟ قَالَتْ مَا آلَوْهُ ، إِلَّا مَا عَجَزْتَ عَنْهُ ، قَالَ : أَيْنَ أَنْتَ مِنْهُ ؟ فَإِنَّمَا هُوَ جَنَّتِكَ وَنَارِكَ^(۱۲)

واته : ده فه رمویت : هاتمه لای پیغه مبه ری خوا (ﷺ) بؤ هندی پیویستی خوم، نه ویش فه رموی :
نه مه کی په ، نایا میردت هه یه ؟
وتم : به لی،
فه رموی : تو چونی بؤ میرده که ت ؟ .
منیش وتم : که مته رخه می ناکم مه گره له توانامدا نه بییت .

فه رموی : تو له چ ناستیکی گویرایه لی نه ودایت ؟ نه و به هشت و دوزه خی تویه ، واته گویرایه لی ت بؤ نه و فه رمانانه ی که بی شه رعی نین هو ی چونه به هشتته ، وه سه ریچی و که مته رخه میشت هو ی چونه دوزه خته ! . وه ده فه رمویت :

(لو كنت أمرُ أحدًا أن يسجد لأحدٍ لأمرت المرأة أن تسجد لزوجها)^(۱۳)
واته : نه گره من فه رمانم به که سیکی بگردایه که کرنوش بؤ که سیکی تر ببات نه وا فه رمانم به نافرته ده کرد که کرنوش بؤ میرده که ی به رییت .

(۱۲) (رواه النسائي).

(۱۳) رواه الترمذي وغيره وصححه الألباني في الإرواء: ۱۹۹۸

(۱۱) (الأحزاب: ۳۶)

واتته : ئافرهت شـوان و سه‌رپه‌رشتیاره له مالى می‌رده‌که‌یدا و لی‌پرسراوه له په‌روه‌رده‌کردنی مندال و سه‌رپه‌رشتی کردنیان .

١٥- پشت گوی خستنی هندی ئافره‌تان و گوی نه‌دانیان به به‌ریوه‌بردنی ئیش و کاری ناومال له پاك و خاوینی و شوشتن و چیشتن لی نان ، مه‌روه‌ها پشت گوی خستنی خو پازاندنه‌وه بو می‌رد و جی به‌جی نه‌کردنی مافه‌کانی .

١٦- داواکردنی ته‌لاق له می‌رد به‌بی هیچ هویه‌کی شه‌رعی، پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) ده‌فه‌رمویت :

(أیما امرأة سألت زوجها الطلاق من غیر ما بأس، فحرام علیها راتحة الجنة) (١٦) واته : هه‌ر ئافره‌تیک داواى ته‌لاق له می‌رده‌که‌ی بکات به‌بی هیچ هویه‌کی شه‌رعی نه‌وا بونی به‌ه‌شت حه‌رامه له سه‌ری .

١٧- زۆرکردنی ئافره‌ت له می‌رده‌که‌ی به‌کرینی نه‌وشتانه‌ی که له توانایدا نی‌یه به‌تایبه‌تی نه‌وشتانه‌ی که (کمالیات) ن و زۆر گرتنگ نین .

مه‌روه‌ها جل و به‌رگ و دیاریه‌ک که پیویست نه‌بن .

١٣- دیاری کردنی وه‌چه‌وه‌که‌م‌کردنه‌وه‌ی منال بوون به‌بی هویه‌کی گرتنگ که ده‌بیته هوی که مبوونه‌وه‌ی ئومه‌تی ئیسلام، پیغه‌مبه‌ریش(ﷺ) ده‌فه‌رمویت :

(تزوجوا الودود الولود؛ فإني مكاتر بكم الأمم) (١٤)

واته : ئافره‌تیک بخوازن که خوشه‌ویست و مندال بوو بیت ، چونکه من شانازی به‌زۆریتانه‌وه ده‌که‌م به‌سه‌ر ئومه‌تانی تره‌وه له‌رۆژی قیامه‌ت .

١٤- گرتنگی نه‌دان به‌په‌روه‌رده‌کردنی مندال ، په‌روه‌ر کردنیکی موسلمانانه‌ی پاك له هه‌موو خراپی و ناشیرینییه‌کی وه‌کو ئاهه‌نگ گێران به‌بۆنه‌ی جه‌ژنی له دایک بوون، هه‌روه‌ها له‌به‌ر کردنی نه‌و جل و به‌رگانه‌ی که وینه‌و خاچی پیوه‌یه ، وه‌فی‌رکردنی مندالان بو ئامیره‌کانی موسیقا، وه‌له‌لایه‌کی تره‌وه هه‌مان نه‌دانیان بو نوێژه‌کان له‌مزگه‌وتدا و بو قورئان له‌به‌ر کردن و په‌یوه‌ست کردنی بیرو بۆ چونیان به‌ئیسلامه‌وه . پیغه‌مبه‌ر(ﷺ) ده‌فه‌رمویت :

(والمرأة راعية في بيت زوجها ومسؤولة عن رعيتها) (١٥) .

(١٤) رواه ابن حبان وأحمد والطبراني في الأوسط وسعيد بن منصور والبيهقي وصححه الألباني في الإرواء: ١٧٨٤

(١٥) رواه البخاري: ٥٢٠٠

(١٦) رواه أبو داود والترمذي والدارمي وابن ماجه والحاكم

والبيهقي وغيرهم وحسنه الألباني في الإرواء: ٢٠٣٥

(إذا أتاكم من ترضون خلقه ودينه
فأنكحوه، إن لا تفعلوه تكن فتنة في
الأرض وفساد كبير...)^(۱۸)

واته : نه گره ر هره كه سيك هات بو
داخوازيتان له دين و پرهوشتي پازي بوون
نه وا شوي پي بكن نه گره وانه كهن و
شتي تر ليك بده نه وه نه وا خراپه و
تاشو پيكي زور له سه ر زه وييدا
بلاوده بيته وه .

۲۲- زياد پره وي كردن له داناني
ماره يي دا . له فهرمووده دا هاتوه (خير
الصداق ايسره)^(۱۹) .

واته : باشتري ماره يي نه وه يه كه
كه متري و ناسان تربيت

۲۳- كه وتنه ناو ه ندي داهي نراوي
تازه له م سه رده مه دا وه كو زور كردن له
مي رده كه ي بو له سه ر كردني شه بقه
يا خود نوسيني ناوي مي رده كه ي
له سه ري ، هه روه ها لاسايي كردنه وه ي
كافران له له به ركردني جلي سپي دريژ و
ده ست كي ش و گوره وي سپي له كاتي
گواستنه وه دا

۲۴- چووني نافرته بو ناراي شگا بو
لابردني موي له شي هه تاواي لي هاتوه
كه شويني واي دهرده خات كه دروست

۱۸- باس كردني ژياني خي زانيتي و
په يوه ندي ژن و مي ردايه تي خو يان بو
خه لكی و بلا و كرده وه ي كي شه و ناخوشي
و نه يني نيوانيان .

۱۹- گرتني پوروي سوننه ت به ي
پي گه پيداني مي رده كه ي ، پيغه مبه ر (ﷺ)
ده فه رموي ت : (لا يحل لامرأة أن تصوم
وزوجها شاهد إلا بإذنه)^(۱۷)

واته : هه لال ني يه بو نافرته
پوروي سوننه ت بگري ت و مي رده كه ي له
ماله وه بي ت مه گره خوي پي گه ي پي بدات
، يا خود پي گه بدات به هاتنه ژوره وه ي
خه لكی ، ته نها به زي گه پيداني
مي رده كه ي نه بي ت .

سه ري چي په كان له ناو ناهه نك و

بو نه كان (المناسبات)

۲۰- دواخستني شوو كردن به هوي
خويندن و هوي تره وه ، تاخوي له هاو
ته مه ناني خوي به جي ده مي نيت و به
ته نها ده مي نيت وه

كه سيك نابيني بچي ته داخوازي له به ر
ته مه ن گوره يي .

۲۱- گرتني نه دان به دين و پرهوشت
له كاتي هه لبراردي هاوسه ري دا و بايه خ
نه دان پي يان ، پيغه مبه ر (ﷺ) ده فه رموي ت :

(۱۸) رواه الترمذي وابن ماجه والحاكم والبيهقي وغيرهم
وحسنه الألباني في الإرواء: ۱۸۶۸ .
(۱۹) رواه الحاكم وصححه الألباني في الإرواء: ۱۹۲۴ .

(۱۷) البخاري ومسلم وغيرهما بألفاظ متعددة وصححه
الألباني في الإرواء: ۲۰۰۴ .

چہ ند سہریچیہ کی گشتی

۳۳- وازہینان لہ فہرمان کردن بہ چاکہ و قہ دہ غہ کردنی خراپہ و ناموزگاری کردن لہ ناو نافرہ تاندا ، خوائ گہ ورہ دہ فہرمویت :

(والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولياء بعض يامرون بالمعروف وينهون عن المنکر و يقيمون الصلاة و يؤتون الزکاة و يطيعون الله ورسوله اولئک سيرحمهم الله ان الله عزيز حکيم) (۲۵)

واتہ: ساوہر دارانی پیاوو ژن ہندیکیان سہرپہر شتیارو یارمہ تی دہری بہ کترن ، فہرمان دہ کەن بہ چاکہ و قہ دہ غہ دہ کەن لہ خراپہ و نویژہ کانیان دہ کەن و زہکات دہ دہن و گویرایہ لی خواو پیغہ مہرہ کە ی (ﷺ) دہ کەن ئەوانہ خوائ گہ ورہ رەحمیان پیدہ کات ، بہ راستی خوائ گہ ورہ بہ دہ سہ لآت و کاریہ جیئہ .

۳۴- ئازاردانی دایک و باوک بہ بہر زکردنہ وہی دہنگ لہ سہروی ئەوانہ وہ ، یاخود دل ئیشانیان و بیزارکردنیان و گویرایہ لی نہ کردنیان خوائ گہ ورہ دہ فہرمویت :

(وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَوْفَ وَلَا تُنْهَرُهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا) (۲۶)

الأنصار: أفرأيت الحموي يا رسول الله ، قال: (الحموي الموت) (۲۳)

واتہ: ٹاگادارتان دہ کە ینہ وہ نہ چنہ ژورہ وہ بہ تہنہا بۆ لای نافرہت . پیاویک لہ پیشتیوانان ، ووتی: ئەہی ئەگہر خزم وکەس وکاری مپردہ کە ی بیئت ؟ فہرموی ئەوا مردنی باشترہ .

۳۰- بہ ئاسان گرتنی ہندی لہ نافرہ تان لہ چون بۆ لای پزیشکی پیاو بۆ چارہ سہر کردنی و دہر خستنی شوینی وایان کە دروست نییہ پیشان بدیرت بہ بیئ ئەویہری ناچاری و گرنگی

۳۱- سہ فہر کردنی نافرہت بہ بیئ مہ حرہم ئیتر بہ فرۆکە بیئت یان ئۆتۆمبیل بیئت یاخود پایۆر یاخود جگہ لہ مانہ پیغہ مہر (ﷺ) دہ فہرمویت: (یحل لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر، تسافر مسيرة يوم، إلا مع ذي محرم) (۲۴)

واتہ: نابیئت نافرہت سہ فہر بکات بہ بیئ مہ حرہم .

۳۲- دہر چوونی ہندی لہ نافرہ تان لہ مال بۆ ئیش کردن کە دہ بیئتہ ہوی توش بوونی حہرام و پشت گوی خستنی میردو مندال ، یا خود وازہینان لہ ہندی لہ فہر زہکان و تیکہ لآو بوون

(۲۵) التوبة: ۷۱

(۲۶) (الاسراء: ۲۳)

(۲۳) (متفق عليه)، البخاري (۵۲۳۲) ومسلم (۲۱۷۲)

(۲۴) متفق عليه وهذا لفظ مسلم: (۱۳۳۹)

واته : با ئافرهت ته ماشای له شی
ئافرهت نه کات و پاشان وه سفی بکات بۆ
میڤرده که ی وه کو ئه وه ی که میڤرده که ی
خوی ته ماشای بکات .

۲۸- کردنی هندی ئیشی قه دهغه
کراو که ده بیته هوی نه فره تی خوی
گه وره له سه ری . پیغه مبه ر (ﷺ) ده فره رمویت
:

(لعن الله الواشيات والمستوشيات ،
والنامصات و المتمصصات و المتفلجات
للحسن، المغيرات خلق الله)^(۲۹)

واته : خوی گه وره نه فره تی کردوه
له و ئافره تانه ی که خال ده کوتن بۆ
خه لکی وه له وان هیش که خویان
ده ی کوتن هه روه ها له و ئافره تانه ی که
برۆ بۆ خه لکی هه ل ده گرن و ئه وان هیش
که خویان هه لی ده گرن ، هه روه ها له و
ئافره تانه ی که ددانیان شاش ده که ن بۆ
جوانی که دروست کراوی خوی گه وره ی
ده گۆرن هه روه ها ده فره رمویت :

(لعن الله الواصلة والمستوصلة)^(۳۰).

واته : خوی گه وره نه فره تی کردوه
له و ئافره تانه ی که قژی جگه له قژی
خویان قژی ده ست کرد ﷺ له سه ریان
ده دن و له وان هیش ه که بۆنیان
لیده دن . هه روه ها ده فره رمویت :

(۲۹) (متفق علیه). البخاري: ۴۸۸۶ وومسلم: ۲۱۲۵.

(۳۰) رواه مسلم: ۲۱۲۲.

واته : ئه وه نده چاک بن له گه ل دایک و
باوکتاندا ته نانه ت له پروویاندا مه لئین ئۆف
وه قسه ره ق وده نگ به رزمه بن له
ئاستیاندا به لکو قسه نه رم و نیان و خۆش
بن له گه لیاندا به تاییه تی له کاتی پیریاندا .
۳۵- بئاو بوونه وه ی به لاکانی زمان
له غه بیته و دووزمانی و جگه له مانه .

۲۶- گوئی نه دان به نه پاراستنی
چاو، وه کو بلی ی ته نها خوی گه وره
فه رمانی به پیاوان کردوه نه ک
به ئافره تان ، خوی گه وره ده فره رمویت :

(وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ
فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ
بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ)^(۲۷)

واته : ئه ی محمد (ﷺ) به ئافره تانی
باوه ردار بلی باچاویان بگرن له ته ماشا
کردنی پیاوی بیگانه و دامینی خویان
بپاریزن له به دره وشتی وه ته ماشا کردنی
پیاوان به تاییه تی له ته له فیزیۆن ، جگه
له مه که ده بیته هوی فیتنه و ئاشوب .

۲۷. ته ماشا کردنی ئافرهت بۆ ئافره تی
تر و پاشان باسی بکات بۆ مه حره میکی
خوی به بی مه بهستی ژن هینان .

پیغه مبه ر (ﷺ) ده فره رمویت :
(لا تباشر المرأة المرأة فتعتها لزوجها
كأنه ينظر إليها)^(۲۸)

(۲۷) (التور: من الآية ۳۱).

(۲۸) رواه البخاري: ۵۲۴۰.

(لعن رسول الله ... المتشبهات من النساء بالرجال) (۳۱)

واته : پیغه مبهری خوا نه فرته تی کړدوه له و نافرته تانه ی که خویان ده چوینن به پیاو جا له قسه کړدندا بیت یاخود له جل و بهرگیدا یاخود له هه لسوکه وت و هه موو شتیکی تردا .

۳۹- به نه رمی قسه کړدن و ده ننگ ناسک کړدن له گه ل پیاوی بیگانه دا ، به تاییه تی له ته له فون دا که ده بیته هوی سهرنج راکیثانی پیاو وه نافرته تانیش ده بنه نیچیریکي ئاسان بو (نه و گورگانه ی که له پیستی مروقدان) .

۴۰- له خویایی بوون و خو به گوره زانینی هندی له نافرته تان جا چ به هوی جوانی یانه وه ده بیت یاخود به هوی له بهر کړدن جل و بهرگی گران به هاو زپری به نرخ و ده وله مندی و شتی تره وه ، پیغه مبهر (ﷺ) ده فهرمویت :

(لا یدخل الجنة من كان في قلبه مثقال ذرة من كبر) (۳۲)

واته : هر که سیک مسقاله زه پریه ک خوی به گوره زانین له دلاید بیت نه و ناچیت به هه شته وه .

۴۱- بی ټاگابونیا ن له زور سوننه ت و عیباده ت، هندی له نافرته تان خوا

هیدایه تی بیان بدات نویژی (الوتر والضحي) نازانن و پاریزگاری ناکه ن له سوننه ته کان، وه هندی کیان نازانن قورئان بخویننه وه یاخود خویان اپوشن ته نها له مانگی په زاندا نه بیت .

۴۲- هندی له نافرته تان خوا هیدایه تی بیان بدات هه لده ستن به بو یاخ کړدن قری سهریان به پرهش له جیاتی خه نه . پیغه مبهر (ﷺ) ده فهرمی :

(يكون في آخر الزمان قوم يخضبون بالسواد كحواصل الحمام لا يرجون راحة الجنة) (۳۳) واته : له کوتایی زه ماندا که سانیک په یدا ده بن قره کانیا ن پرهش ده که ن وه کو سيقه توره ی کوتر، نه مانه بوئی به هه شت ناکه ن .

۴۳- سه ریچیکړدن سوننه تی که له سوننه ته کانی فیتره ت که بریتی یه له نینوک کړدن . نافرته تی وا هه یه نینوکی دریز ده کات و پاشان بو یاخی ده کات که نه م بو یاخه نایه لیت ئاو بگات به نینوکی له کاتی ده ست نویژگرتن دا و ده بیت ه هوی به تال بوونه وه ی ده ست نویژو پاشانیش نویژه که ی .

۴۴- هاوړی یه تی کړدن نافرته تی خراب که هانی ده دن بو که م نه رخه می کړدن له په رستن و جی به جی کړدن

(۳۱) رواه البخاري: ۵۸۸۵ .

(۳۲) رواه مسلم : ۹۱ .

(۳۳) (رواه ابو داود والنسائي) صحيح انظر تمام المنة

۴۶- خو په یوه سست نه کردن به نادابه کانی پرسه گرتنه وه. وه دوور که وتنه وه له بهرکردنی پوښاکي جوان و خشل و چاو پرشتن و بون له خودان و هاو شیوهی ئەمانه ، وه نابیت له ماله که ی بجیته دهره وه تهنه له بهر نیشیکي گرنګ و پیویست نه بیت ، وه نابیت پوښاکي رهش بکات چونکه حرامه و هیچ بنچینه یه کی نی یه له شـهـرع داو نیشیکي به تال و زه مکراوه .

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين
وصلی الله علی نبینا محمد
وعلی آله وصحبه أجمعین.

مهفه کانی خوی گه وره له سه ری و گرنګی نه دان و به که م گرتنی پاراستنی ریزو ئابرووی و توش کردنی به نیشی وا که سه ره نجامه که ی سوپاس کراو نابیت .

۴۵- ماته می گترانی ئافره تان زیاتر له سی پوژ ئه گهر مردوه که میردی نه بوو ، پیغه مبه ر (ﷺ) ده فه رمویت :
(لَا يَحِلُّ لِمَرْأَةٍ تُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ أَنْ تَخُدَّ عَلَى مِيتٍ فَوْقَ ثَلَاثِ الْأَعْلَى
زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا)^(۳۴)

واته : حه لال نی یه بو ئافره تیک که باوه ری به خوا و پوژنی دواپی هه بی زیاتر له سی شه و پرسه بگریته وه بو مردوه که ی مه گهر مردوه که میردی بی ئه وا چوار مانگ و ده پوژ پرسه ی بو ده گریته وه .

(۳۴) متفق علیه : البخاري: ۵۳۳۴ ومسلم: ۱۴۸۶.